

แนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

The Competency Enhancing Guidelines for Student Teachers in Rambhai Barni Rajabhat University

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล¹, อัฐฉญา แพทย์ศาสตร์² และ สุรีย์มาศ สุขกลี³
Patcharin Rujiranukul¹ Atchaya Patsat² and Sureemas Sukkasi³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ตัวแทนครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 1 คน ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 2 คน และตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจงตามเกณฑ์คุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มที่กำหนดไว้ ใช้วิธีการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการความรู้ ด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาด้านวิชาการความรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ตามลำดับ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาทำได้ด้วยตนเองตามความสนใจของนักศึกษา ร่วมกับทางหลักสูตร คณะครุศาสตร์ และสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การให้ทุนสนับสนุนตามความเหมาะสม

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสมรรถภาพ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

¹ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Department of Social Studies, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Email : patcharin.r@rbru.ac.th

² ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Email : atchaya.p@rbru.ac.th

³ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Research and Development Institute Rambhai Barni Rajabhat University

Email : sukkasi14@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research was to find competency enhancing guidelines for student teachers, Rambhai Barni Rajabhat University. The tool used in the research was group discussion. There were 10 key informants including 2 educational experts, 3 mentor teachers, 1 administrator in faculty of education, Rambhai Barni Rajabhat University, 2 lecturers teaching professional teachers, and 2 school administrators. The content analysis with the focus group framework performed the competency enhancing guidelines for student teachers, Rambhai Barni Rajabhat University. The results founded that there were competency enhancing guidelines for student teachers, Rambhai Barni Rajabhat University with 3 aspects including knowledge, instruction, and desirable characteristics of profession respectively. The students could keep up the competency enhancement by themselves according to their interest, the curriculum, faculty of education, and their internship schools in forms of training projects, mutual knowledge sharing activities, and appropriate scholarships.

Keywords: Competency Enhancing, Student Teachers

วันที่รับบทความ : 20 กรกฎาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ : 1 กรกฎาคม 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 18 กรกฎาคม 2565

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

สมรรถภาพ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ (ลัดดา พรหมวัน (2544 : 7) หรือความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นิยามคำว่า สมรรถภาพ ว่าหมายถึง ความสามารถ หรืออาจกล่าวได้ว่า สมรรถภาพเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความสามารถในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมรรถภาพของครู ซึ่งสถาบันผลิตครูจะต้องมีกระบวนการเพื่อพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ มีอุดมการณ์ในวิชาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอันนำไปสู่ การพัฒนาประเทศ (พัชรินทร์ รุจิรานุกูล, 2560 : 2) อาจกล่าวได้ว่า สถาบันผลิตครูจะต้องมีกระบวนการเพื่อพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้มีสมรรถภาพของความเป็นครูที่มีทั้งความรู้วิชาการ มีทักษะการสอน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทางวิชาชีพที่เหมาะสม เพราะครูนั้นเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ครูมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (ชาโรณี ตรีวิทย์, 2550 : 1) หากผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ก็จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ตามความมุ่งหมายที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ครูถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา โดยครูจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่มีทั้งความดี ความเก่ง และทันสมัย สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามแก่ผู้เรียน ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนและคนในสังคม สามารถดำรงชีวิตที่ดีงาม และมีความสุข (สุพัฒน์ เศรษฐมกุล, 2556 : 1)

การพัฒนาครุภัณฑ์ควรเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการต้นทาง คือ กระบวนการผลิตครู โดยเริ่มที่การพัฒนาบ่มเพาะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ต้องไปประกอบอาชีพครูในอนาคต สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏถือได้ว่าเป็นสถาบันการผลิตครูที่มีความสำคัญอย่างมาก มีรากฐานที่เติบโตมาจากวิทยาลัยฝึกหัดครู ซึ่งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (2547 : 2-3) ที่กล่าวไว้ในมาตราที่ 8 ข้อ 5 ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหน้าที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงอาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการผลิตครูที่เก่าแก่และมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในฐานะสถาบันการผลิตครูแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ซึ่งมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้เปิดสอนในหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตหลากหลายสาขาวิชา เพื่อผลิตครูไปรับใช้สังคม ประเทศชาติ และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างนักศึกษาครูให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถภาพอย่างเหมาะสม เพื่อไปเป็นครูที่มีคุณภาพศักยภาพในการไปรับใช้สังคมต่อไป ประกอบกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีการศึกษา 2563 จำนวน 203 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านทักษะการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านวิชาการความรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และคณะ, 2563 : บทคัดย่อ) ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวเบื้องต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการที่จะพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้ดียิ่งขึ้นและโดดเด่นในทุก ๆ ด้าน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องและสนองตอบต่อสถานศึกษาต่าง ๆ ได้ จึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางสำหรับการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้มีสมรรถภาพของความเป็นครูที่มีทั้งความรู้วิชาการ มีทักษะการสอน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการความรู้ ด้านทักษะการสอน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ

ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ งานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มไว้จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ตัวแทนครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 1 คน ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 2 คน และตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน โดยมีการกำหนดเกณฑ์คุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไว้

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิธีดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 5-15 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งการกำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มครั้งนี้เป็นไปตามหลักการในการจัดสนทนากลุ่มของคูกิจ วงศ์วิวัฒนา นุกิจ (2555 : 109) ที่กล่าวไว้ว่า กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยตัวแทนจากประชากรเป้าหมายประมาณ 5-15 คน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้มาโดยวิธีการเจาะจง ตามเกณฑ์คุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.1.1 ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะคือ เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนด้านการจัดการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.1.2 ตัวแทนครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีคุณลักษณะคือ เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูที่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.1.3 ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีคุณลักษณะคือ เป็นผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งในระดับคณะหรือภาควิชาหรือหลักสูตร และเป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้อง หรือมีความสนใจในด้านการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษา และด้านการพัฒนานักศึกษา

2.1.4 ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู มีคุณลักษณะคือ เป็นคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไม่น้อยกว่า 3 ปี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ หรือมีความสนใจในด้านการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษา และด้านการพัฒนานักศึกษา

2.1.5 ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะคือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ฝึกประสบการณ์สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

ซึ่งจากเกณฑ์คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยผู้วิจัยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน ตัวแทนครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 1 คน ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 2 คน และตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อการหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 2) แบบบันทึกสาระสำคัญของการสนทนากลุ่ม

2.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อการหาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย แนวทางในการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในด้านวิชาการความรู้ ด้านทักษะการสอน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.4 การยื่นขอพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Rambhai Barni Rajabhat University Institutional Review Board) ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและได้รับการรับรองใบรับรองเลขที่ IRB-08/2563

2.5 วิธีดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

วิธีดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

2.5.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหรือหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาและนำมาสร้างเป็นกรอบคำถามและแนวทางในการสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นกว้าง ๆ แล้วถามเจาะลึกในรายละเอียด โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่ม คือ แนวทางในการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.5.2 ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไปยังผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่ผ่านคุณลักษณะในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด พร้อมแนบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 06-02) และเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (AF 06-03.01) โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความประสงค์ในการเข้าร่วมการวิจัยกลับมายังผู้วิจัยล่วงหน้า 2 สัปดาห์ การเก็บข้อมูลวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ยินยอมและเต็มใจให้ข้อมูลเท่านั้น

2.5.3 ผู้วิจัยทำการนัดหมายการสนทนากลุ่ม พร้อมส่งประเด็นการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มล่วงหน้า 2 สัปดาห์ จากนั้นจัดเตรียมการสนทนากลุ่ม โดยจัดคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนาและบันทึกเทป และผู้ช่วยและผู้บริการทั่วไป

2.5.4 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันเวลาที่กำหนด โดยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ กับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นทำการขออนุญาตให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบันทึกเทปการสนทนากลุ่ม และชี้แจงการเก็บรักษาความลับของข้อมูล ตลอดจนการทำลายข้อมูล

2.5.5 นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการถอดเทป และวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบการสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง

2.5.6 นำข้อมูลผลการวิเคราะห์ตามกรอบการสนทนากลุ่มที่ได้ในการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 นำเสนอในการสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 เพื่อเป็นการทบทวนและตรวจสอบข้อมูลที่ได้ร่วมกัน

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง พร้อมยกตัวอย่างคำพูดในการสนทนากลุ่มประกอบ

3. สรุปผลการวิจัย

ในการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน 2) ตัวแทนครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 1 คน 4) ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู จำนวน 2 คน 5) ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า

3.1 แนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ด้านทักษะการสอน และด้านวิชาการความรู้โดยสาขาวิชา ภายใต้การดูแลของประธานหลักสูตร/หัวหน้าภาควิชา ควรมุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพของ

นักศึกษาในสาขาวิชา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ให้มีความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์ในชั้นปีที่ 5 ทั้ง 3 ด้าน แต่อาจเพิ่มเติม และเน้นในแต่ละด้านมากขึ้นแตกต่างกันตามความเหมาะสม สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ควรให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาด้านวิชาการความรู้ให้มากขึ้น รองลงมาคือ ด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 แนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ	ด้านทักษะการสอน	ด้านวิชาการความรู้
ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตระหนักถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองนักเรียน ฝึกให้มีความเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้ตื่นตัวสนใจ ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์ มีความทันสมัย ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองเสมอ	ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมและฝึกฝนให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจของสังคมมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน ปลูกฝังและส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นความสำคัญในจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย	ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ความคิดรวบยอดของทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิดด้านจิตวิทยาไปสู่การจัดการเรียนการสอนให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นวิชาการเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาการความรู้เรื่องจิตวิทยาในการสอน

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนี้

“จากข้อมูลที่นำเสนอเกี่ยวกับผลการวิจัยในตอนต้น 1 ผมมีความคิดเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้ง 3 ด้าน คือ ทั้งด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ด้านทักษะการสอน และด้านวิชาการความรู้ แต่ละด้านเน้นมากขึ้นแตกต่างกันตามความเหมาะสม...”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“สาขาวิชา นำโดยประธานหลักสูตร/หัวหน้าภาควิชา ควรให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาในสาขาวิชา เอาตั้งแต่ปีที่ 1-4 ให้มีความพร้อมก่อนออกฝึกในปีที่ 5...”

(ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“ควรมีการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้ง 3 ด้าน ผลการวิจัยตามนั้นเลย เร่งพัฒนาด้านวิชาการความรู้ให้มากขึ้น รองลงมาที่ด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ตามลำดับ เพิ่มเติมและเน้นในแต่ละด้านมากขึ้นแตกต่างกันตามความเหมาะสม...”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“เสนอว่า เราควรให้แนวทางตามผลการวิจัยที่พบ เติมสิ่งที่ขาดหรือน้อยให้เต็ม เช่น ด้านวิชาการความรู้ ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาคูสามารถที่จะวิเคราะห์ความคิดรวบยอดของทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิด ด้านจิตวิทยาการจัดการเรียนการสอนให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นวิชาการเรื่อง โครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน วิชาการความรู้เรื่อง จิตวิทยาในการสอน เนี่ยแหละตอบโจทย์สถานศึกษาที่เขาสะท้อนออกมา...”

(ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“เห็นด้วย เพราะเรามีผลการวิจัยตอนที่ 1 เป็นตัวสะท้อนว่าควรเพิ่มเติมเรื่องอะไร อย่างด้าน ทักษะ การสอน ถ้าตามผลวิจัยที่พบก็ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมและฝึกฝนให้นักศึกษาคูจัดการเรียนการสอนโดยใช้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจของสังคมมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน ปลูกฝังและส่งเสริมให้นักศึกษาคู เห็นความสำคัญในจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน ส่งเสริมให้นักศึกษาคู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย แบบนี้เป็นต้น...”

(ตัวแทนครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู คนที่ 3, 2564, เมษายน 30)

“สรุปได้ว่า เราควรพัฒนานักศึกษาคูทั้ง 3 ด้าน ตั้งแต่ปีที่ 1-4 ให้มีความพร้อมก่อนออกฝึกในปีที่ 5 แต่ละด้านเน้นมากน้อยต่างกันตามความเหมาะสม ถ้ามองจากผลการวิจัยตอนที่ 1 จะชัดเจนว่าแต่ละด้านควรเพิ่มเติม เน้นย้ำเรื่องอะไรให้มากยิ่งขึ้น ตามผลการวิจัยที่พบ...”

(ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์, 2564, เมษายน 30)

3.2 ลักษณะการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังตาราง

ตารางที่ 2 ลักษณะการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลักษณะที่ 1	ลักษณะการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาด้วยตนเองตามความสนใจ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่งเสริมให้มีการเข้าศึกษาอบรม แลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็น ต่ออาชีพครู และให้ทุนสนับสนุนบางส่วนโดยคณะ
ลักษณะที่ 2	ลักษณะการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยหลักสูตร อย่างน้อยปีละ 1 ชั้นปี ส่งเสริมในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม
ลักษณะที่ 3	ลักษณะการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยคณะครุศาสตร์ อย่างน้อยปีละ 1 ชั้นปี หรือปีละ 1 ครั้ง ส่งเสริมในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม
ลักษณะที่ 4	ลักษณะการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพอ อย่างน้อย 1 ครั้ง ส่งเสริมในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนี้

“การส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทำได้หลายแบบ ต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยกันขับเคลื่อนทั้งหลักสูตรเอง คณะครุศาสตร์ แม้แต่โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกก็ตาม...”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษา โดยส่งเสริมในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม คิดว่าทำได้ง่ายและเกิดการพัฒนาที่ตัวนักศึกษาไม่มากนัก...”

(ตัวแทนครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คนที่ 3, 2564, เมษายน 30)

“กิจกรรมที่คณะเป็นผู้นำ เป็นแกนนำในการพัฒนาเด็กทุกเอกในคณะครุศาสตร์ อย่างน้อยปีละ 1 ชั้นปี หรือปีละ 1 ครั้ง โดยส่งเสริมในลักษณะอย่างที่ท่านกล่าวเมื่อสักครู่ ออกมาในลักษณะของโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม...”

(ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“อาจต้องเป็นความร่วมมือในการพัฒนาจากหลักสูตร ที่เห็นพัฒนาการของเด็กสาขาตนเองตั้งแต่แรก การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยหลักสูตร อย่างน้อยก็ปีละ 1 ชั้นปี ลองพิจารณาร่วมกับคณะฯ ว่าคณะฯ พัฒนาเรื่องอะไร หลักสูตรพัฒนาเรื่องอะไร...”

(ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“ตั้งนั้นสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา ก็น่าสนใจเพราะจะเห็นว่าเด็กที่มาฝึกเขายังขาด ควรเติมเต็มเรื่องอะไรก็อาจจะจัดเสริมเข้าไป ก็นับได้ว่าเป็นอีกลักษณะของการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาได้อีกลักษณะหนึ่ง แต่สถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกเองอาจจะทำอะไรได้ไม่มากเพราะมาสัมผัสกับเด็กในช่วงปลายแล้ว ไม่เหมือนหลักสูตรและคณะ แต่ก็สามารถทำได้ อย่างน้อยสัก 1 ครั้ง เพื่อพัฒนานักศึกษา...”

(ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“เห็นด้วย ถ้านักศึกษาไปพัฒนาส่งเสริมตามความสนใจด้วยตนเองก็ดี เพราะสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาที่เด็กพร้อมและสะดวก แต่สำคัญคือ เราต้องมีแรงจูงใจ หรือมีการสนับสนุน เช่น การให้ทุนสนับสนุน เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ยังดี...”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

3.3 ตัวอย่างรูปแบบการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จากผลการสนทนากลุ่มได้เสนอรูปแบบไว้ดังตาราง

ตารางที่ 3 รูปแบบการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ	ด้านทักษะการสอน	ด้านวิชาการความรู้
สอดแทรกในการจัดเรียนการสอนในรายวิชาชีพครู	มีรายวิชาให้ฝึกปฏิบัติการสอนก่อนฝึกประสบการณ์	มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูทุกปี
มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา เช่น กิจกรรมโครงการ ค่าย	เชิญวิทยากร / ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์จริงมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา	มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาเอกทุกปี
	มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสอนช่วงปิดภาคเรียนทดลองฝึกสอนกับผู้เรียนจริง	
	มีการจัดค่ายหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการสอน โดยครูประจำการในสถานศึกษา รุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จ	

ดังตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนี้

“ตัวอย่างรูปแบบการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ส่วนตัวคิดว่าทำได้และเหมาะสม เช่น ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ก็เป็นรูปแบบการสอดแทรกในการจัดเรียนการสอนในรายวิชาที่ครูพวกนี้แหละ หรือรูปแบบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา เช่น กิจกรรมโครงการ กิจกรรมค่าย...”

(ตัวแทนครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“รูปแบบที่ส่งเสริมด้านทักษะการสอน ควรมีรายวิชาหลัก ๆ ให้ฝึกปฏิบัติการสอนก่อนฝึกประสบการณ์หรือไม่ก็วิชาที่พัฒนาทักษะการสอน ถ้ามีวิชาพวกนี้อยู่แล้วก็เน้นในรายวิชาเรื่องนี้หน่อย หรือเป็นไปในรูปแบบของการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์จริงมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา...”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“เพิ่มเติมด้านทักษะการสอน ส่วนตัวคิดว่าน่าจะมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสอนของนักศึกษา ถ้าทำได้ อาจเป็นช่วงปิดภาคเรียน ให้เขาได้มีโอกาสทดลองฝึกสอนกับนักเรียนจริง ซึ่งผู้ปกครองเด็กนักเรียนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมคงดีใจที่สุด ๆ มีโอกาสมาเรียนกับว่าที่คุณครู ได้ความรู้ดีกว่าลูกอยู่ที่บ้าน”

(ตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“ในด้านการพัฒนาทักษะการสอน อาจมีรูปแบบทั่ว ๆ ไป เช่น มีการจัดค่ายหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการสอน โดยครูประจำการในสถานศึกษา รุ่นที่ประสบความสำเร็จ ให้เขาได้มาถ่ายทอดเคล็ดลับของการสอน เป็นต้น”

(ตัวแทนครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

“ด้านวิชาการความรู้ เป็นด้านที่เราต้องเพิ่มเติมเน้นย้ำให้มากกว่าด้านอื่น ๆ คิดว่าอาจทำให้รูปแบบของการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู และก็ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาเอกที่เป็นศาสตร์เฉพาะด้านแต่ละเอก เป็นต้น...”

(ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, 2564, เมษายน 30)

“เพิ่มเติมเกี่ยวกับด้านวิชาการความรู้นะ เราควรเติมความรู้ให้นักศึกษาทั้งวิชาชีพครูและวิชาเอกของเราทำทุก ๆ ปี ขึ้นอยู่กับแต่ละปีจะให้ความรู้เรื่องอะไรต้องวางแผนดี ๆ สำรวจความต้องการจากเด็กนักศึกษาได้”

(ตัวแทนคณาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับวิชาชีพครู คนที่ 1, 2564, เมษายน 30)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบแนวทางเดิมและแนวทางใหม่ในการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แนวทางเดิมที่เคยปฏิบัติมา	แนวทางใหม่ที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้
1. ให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ด้านทักษะการสอน และด้านวิชาการความรู้	1. มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพด้านทักษะการสอน และด้านวิชาการความรู้ตั้งแต่ นักศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1-4 ให้ความสำคัญพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์ในระดับชั้นปีที่ 5 ทั้ง 3 ด้าน แต่อาจเพิ่มเติมและเน้นในแต่ละด้านมากขึ้นแตกต่างกันตามความเหมาะสม

แนวทางเดิมที่เคยปฏิบัติมา	แนวทางใหม่ที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้
<p>2. มีลักษณะการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เช่น การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดย คณะครุศาสตร์เป็นแกนหลัก ในลักษณะกิจกรรมและโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามความเหมาะสม</p>	<p>2. มีลักษณะการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 4 ลักษณะ ดังนี้</p> <p>2.1 การส่งเสริมด้วยตนเองตามความสนใจ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยการเข้าศึกษาเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่ออาชีพครู และให้ทุนสนับสนุนบางส่วนโดยคณะ</p> <p>2.2 การส่งเสริมโดยหลักสูตร อย่างน้อยปีละ 1 ชั้นปี ในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามความเหมาะสม</p> <p>2.3 การส่งเสริมโดยคณะครุศาสตร์ อย่างน้อยปีละ 1 ชั้นปี หรือปีละ 1 ครั้ง ในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม</p> <p>2.4 การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่างน้อย 1 ครั้ง ในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามความเหมาะสม</p>
<p>3. รูปแบบการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนี้</p> <p>3.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ โดยการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีพครู และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา</p> <p>3.2 ด้านทักษะการสอน มีรายวิชาให้ฝึกปฏิบัติการสอนก่อนฝึกประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการสอน</p> <p>3.3 ด้านวิชาการความรู้ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู</p>	<p>3. รูปแบบการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังนี้</p> <p>3.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพโดยการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาชีพครู และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา เช่น กิจกรรมโครงการ ค่าย</p> <p>3.2 ด้านทักษะการสอน มีรายวิชาให้ฝึกปฏิบัติการสอนก่อนฝึกประสบการณ์ เชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์จริงมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสอนช่วงปิดภาคเรียนทดลองฝึกสอนกับผู้เรียนจริง มีการจัดค่ายหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการสอน โดยครูประจำการในสถานศึกษา รุ่นที่ที่ประสบความสำเร็จ</p> <p>3.3 ด้านวิชาการความรู้ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู และวิชาเอกทุกปี</p>

4. อภิปรายผล

4.1 จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ควรมีแนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้ง 3 ด้าน โดยให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาด้านวิชาการความรู้ให้มากขึ้น รองลงมา คือ ด้านทักษะการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ตามลำดับ โดยด้านวิชาการความรู้ควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ความคิดรวบยอดของทฤษฎีการเรียนรู้ และแนวคิดด้านจิตวิทยาไปสู่การจัดการเรียนการสอนให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาการความรู้เรื่องจิตวิทยาในการสอน ด้านทักษะการสอนควรเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมและฝึกฝนให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจ

ของสังคมมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน ปูทางและส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นความสำคัญ ในจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพครูเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตระหนักถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองนักเรียน ฝึกให้มีความเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้ตื่นตัวสนใจ ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์ มีความทันสมัย ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองเสมอ ซึ่ง สอดคล้องกับที่สมจิต สวธนโพลย์ และคนอื่น ๆ (2545 : 8-10) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพครูหรือสมรรถนะทางวิชาชีพครู ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ คือ ความเข้าใจในกลุ่มสาขาวิชาชีพครู ด้านการศึกษาหลักสูตร หลักการสอน ทักษะและกระบวนการแสวงหาความรู้ การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การผลิต-ใช้-เก็บรักษา อุปกรณ์การสอน การปกครองชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนา และความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาขาวิชาเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น 2) ด้านการปฏิบัติการสอน คือ ความสามารถทางการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพครู คือ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครู มีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมไทย มีความเป็นผู้นำ และมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับที่กัลยาณี พรหมทอง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา (Teacher and personal competency) หมายถึง พฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวม ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะ (Character) ทักษะคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทอย่างโดดเด่น และสอดคล้องกับที่ลินดา นาคโปย (2555 : 84) ได้กล่าวถึงตัวอย่างลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ ความรู้ การสอน และคุณธรรม

4.2 ผลการวิจัยจากการสนทนากลุ่ม พบว่า การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาทำได้ด้วยตนเองตามความสนใจของนักศึกษา โดยหลักสูตร โดยคณะครุศาสตร์ และโดยสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดการกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การให้ทุนสนับสนุน ตามความเหมาะสม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกัน โดยการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับที่ สุพัฒน์ เศรษฐคุณกุล (2556 : 11) ได้กล่าวว่า รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาให้ประสบความสำเร็จควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.1.1 คณะครุศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับรายวิชาทางด้านจิตวิทยา โดยให้นักศึกษาได้มีการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทางด้านจิตวิทยาให้มากขึ้น

5.1.2 ควรมีแนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ ด้านทักษะการสอน และด้านวิชาการความรู้ โดยสาขาวิชา ภายใต้การดูแลของประธานหลักสูตร/หัวหน้าภาควิชา ควรมุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาในสาขาวิชา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ให้มีความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์ในชั้นปีที่ 5 ทั้ง 3 ด้าน แต่อาจเพิ่มเติมและเน้นในแต่ละด้านมากขึ้นแตกต่างกันตามความเหมาะสม สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ควรให้ความสำคัญในการเร่งพัฒนาด้านวิชาการความรู้ให้มากขึ้น โดยเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ความคิดรวบยอดของทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิดด้านจิตวิทยาไปสู่การจัดการเรียนการสอนให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นวิชาการเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาการความรู้เรื่องจิตวิทยาในการสอน รองลงมาคือ ด้านทักษะการสอน โดยเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมและฝึกฝนให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจของสังคมมาเชื่อมโยงสัมพันธ์

กับเรื่องที่สอง ปลูกฝังและส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นความสำคัญในจัดสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ โดยเพิ่มเติมและเน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตระหนักถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองนักเรียน ฝึกให้มีความเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้ต้นตัวสนใจ ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์ มีความทันสมัย ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองเสมอ

5.1.3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิชาชีพครูเกี่ยวกับทักษะการสอน คณะครุศาสตร์ควรมีการเน้นย้ำการเชื่อมโยงความรู้จากเรื่องใกล้ตัวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันกับเรื่องที่สอน เน้นการสอนแบบบูรณาการความรู้

5.1.4 ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ควรมีการมอบหมายชิ้นงานที่ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน

5.1.5 คณะครุศาสตร์ควรมีการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ใน 4 ลักษณะ คือ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาด้วยตนเองตามความสนใจ การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยหลักสูตร การส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยคณะครุศาสตร์ และการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาโดยสถานศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยส่งเสริมในลักษณะโครงการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตามความเหมาะสม

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพตนเองตามต้องการของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

5.2.2 ควรมีการศึกษาวินิจฉัยแนวทางปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยกลุ่มราชภัฏ

5.2.3 ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ 2563 เลขที่สัญญา 2218/2563 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- ชาโรณี ตรีวิธัญญ์. (2550). *การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษิตตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2547. (2547, 14 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. 2-3. พิชรินทร์ รุจิรานุกูล และคณะ. (2563). *รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่อง แนวทางการสร้างเสริมสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- พิชรินทร์ รุจิรานุกูล. (2560). *การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ลัดดา พรหมวัน. (2544). *การศึกษาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ลินดา นาคโปย. (2555). *ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สมจิต สวธนโพนุลย์ และคนอื่น ๆ. (2545). รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาอาจารย์และชุดเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี.

สุพัฒน์ เศรษฐาคมกุล. (2556). กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในตนเองของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการแนวคิดตปัญญาศึกษา (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

